

Monetární právo

10., 11. Přednáška – ECB,
EIB, Rozpočet EU

Evropská centrální banka (ECB)

- byla založena v roce 1998
- Jejím úkolem je řídit euro – jednotnou měnu EU – a zabezpečovat stabilitu cen pro občany EU, kteří používají euro.
- rovněž odpovídá za definování a provádění hospodářské a měnové politiky EU.

Sídlo ECB – Frankfurt nad Mohanem

- Frankfurt nad Mohanem se nachází ve středu Německé spolkové republiky ve spolkové zemi Hessensko.

Evropská centrální banka (ECB)

- ECB spolupracuje s národními centrálními bankami všech zemí EU. Společně tvoří Evropský systém centrálních bank.
- Pouze 19 z těchto zemí však zatím přijalo euro.
- Těchto 19 zemí společně vytváří tzv. „eurozónu“ a jejich centrální banky společně s ECB tvoří tzv. Eurosystem.

Christine Lagarde

- v červenci 2019 byla nominována Evropskou radou na post prezidenta Evropské centrální banky.
- V této funkci nahradila dosavadního prezidenta, Itala Maria Draghiho.

Úkoly ECB

- Jedním z hlavních úkolů ECB je udržovat cenovou stabilitu v eurozóně.
- Stanovuje úrokové sazby, za které **půjčuje komerčním bankám** v eurozóně, a tím reguluje peněžní zásobu a inflaci.
- Spravuje **devizové rezervy** eurozóny a řídí nákup či prodej měn k udržení stability směnných kurzů.

Úkoly ECB

- Stará se o to, aby orgány členských států dohlížely nad **finančními trhy a institucemi**, a zajišťuje hladké fungování platebního styku.
- Zajišťuje bezpečnost a pečuje o dobrý stav evropského bankovního systému.
- Uděluje zemím eurozóny povolení **tisknout eurobankovky**.
- Sleduje **vývoj cen** a vyhodnocuje rizika ohrožující **cenovou stabilitu**.

Úkoly ECB - Dohled

- Evropská centrální banka je odpovědná za obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi v eurozóně a zúčastněných členských státech mimo eurozónu, a to v rámci **jednotného mechanismu dohledu**, který zahrnuje také vnitrostátní příslušné orgány. Přispívá tak k bezpečnosti a odolnosti bankovního systému a stabilitě finančního systému v rámci EU a každého zúčastněného členského státu.

Poradní funkce

- V rámci určitých omezení a podmínek musí být ECB konzultována:
- ke všem návrhům aktů EU v oblasti její působnosti,
- orgány členských států ke všem návrhům právních předpisů v oblasti působnosti ECB.

Jak je práce banky organizována?

- Práce Evropské centrální banky je organizována prostřednictvím následujících rozhodovacích orgánů:
 - Výkonná rada
 - Rada guvernérů
 - Generální rada

Výkonná rada

- sestává se z prezidenta ECB, viceprezidenta a čtyř dalších členů, zabývá se **běžným chodem** ECB.
- ÚKOLY:
- příprava zasedání Rady guvernérů,
- provádění měnové politiky v eurozóně na základě rozhodnutí a obecných zásad přijatých Radou guvernérů. Při této činnosti dává Výkonná rada nezbytné pokyny národním centrálním bankám států eurozóny,
- řízení běžné činnosti ECB s podporou vrchního ředitele pro oblast služeb
- vykonávání pravomocí, které Výkonné radě svěří Rada guvernérů. Mezi tyto pravomoci částečně spadá regulatorní činnost.

Rada guvernérů

- je hlavní rozhodovací orgán ECB
- Tvoří ji šest členů Výkonné rady a guvernéři národních centrálních bank všech 19 států eurozóny.
- Předsedá jí prezident ECB.
- Jejím prvotním posláním je určování měnové politiky eurozóny. Tato činnost zahrnuje rozhodování o zaměření měnové politiky, základních úrokových sazbách a vytváření měnových rezerv Eurosystemu a přijímání obecných zásad pro provádění těchto rozhodnutí.

Rada guvernérů – další úkoly

- přijímání obecných zásad a rozhodnutí nezbytných pro provádění úkolů, jimiž byly pověřeny ECB a Eurosystem,
- v kontextu nových úkolů ECB v oblasti bankovního dohledu přijímání rozhodnutí souvisejících s všeobecným rámcem, v němž jsou rozhodnutí dohledu přijímána, a přijímání úplných návrhů rozhodnutí navrhovaných Radou dohledu v rámci postupu neuplatnění námitek.

Zasedání Rady guvernérů

Generální rada

- zastává spíše **poradní a koordinační úlohu.**
- Sestává z prezidenta a viceprezidenta ECB a guvernérů národních centrálních bank všech 28 členských států EU.
- **Generální rada dále přispívá k:**
 - shromažďování statistických informací, sestavování výroční zprávy ECB
 - Generální rada bude v souladu se statutem rozpuštěna, jakmile všechny členské státy EU zavedou euro.

Pojmy

- Eurozóna – země, které zavedly euro
- Eurosystem – ECB+banky, které zavedly EUR
- Evropský systém centrálních bank – všechny centrální banky + ECB
- Konvergenční kritéria – kritéria pro přístup do eurozóny

Eurosystém

- Evropská centrální banka (ECB) odpovídá od 1. ledna 1999 za provádění měnové politiky v eurozóně, druhé největší ekonomice na světě po Spojených státech.
- Eurozóna vznikla, když v jedenácti členských státech EU byla v lednu 1999 převedena odpovědnost za měnovou politiku z národních centrálních bank na ECB. Řecko se k eurozóně připojilo v roce 2001, Slovinsko v roce 2007, Kypr s Maltou v roce 2008, Slovensko v roce 2009, Estonsko v roce 2011, Lotyšsko v roce 2014 a Litva v roce 2015. Vytvoření eurozóny a nové nadnárodní instituce, ECB, představovalo významný okamžik v dlouhém a složitém procesu evropské integrace.
- Eurosystém se skládá z ECB a národních centrálních bank zemí, které zavedly euro. Eurosystém a ESCB budou souběžně fungovat, dokud se všechny členské státy EU nestanou členy eurozóny.

Kritéria konvergence

- Pro vstup do eurozóny muselo všech těchto devatenáct států splnit kritéria konvergence. Ta budou muset splnit i ostatní členské státy předtím, než přijmou euro. Kritéria konvergence stanovují ekonomické a právní podmínky pro úspěšnou účast v Hospodářské a měnové unii.

Kritéria konvergence 1

- Cenový vývoj - dosažení vysokého stupně cenové stability patrné z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše třech členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků
- Fiskální vývoj - dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavů veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek (poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu překročí referenční hodnotu (stanovenou v Protokolu o postupu při nadměrném schodku jako 3 % HDP)

Kritéria konvergence 2

- Vývoj směnných kurzů- dodržování normálního fluktuačního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči euru
- Vývoj úrokových sazeb - v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků

Evropská investiční banka (EIB)

- založená v roce 1958 Římskou smlouvou, je institucí EU pro poskytování dlouhodobých úvěrů.
- Půjčuje peníze subjektům veřejného i soukromého sektoru na projekty v evropském zájmu, a to zejména v těchto oblastech:

Evropská investiční banka (EIB)

- pomoc méně rozvinutým oblastem
- rozvoj dopravních, telekomunikačních a energetických sítí
- ochrana životního prostředí a kvality života, podpora městského rozvoje a ochrana architektonického dědictví EU
- rozvoj konkurenceschopnosti průmyslu a jeho integrace na evropské úrovni
- podpora malého a středního podnikání
- energetická politika - cílem je zajištění udržitelné, konkurenceschopné a bezpečné energie

Sídlo EIB - Lucemburk

Werner Hoyer

- prezident Evropské investiční banky od roku 2012
- německý politik a ekonom

Úkoly EIB

- Projekty, do kterých banka investuje, jsou pečlivě vybírány na základě těchto kritérií:
- musí přispívat k dosahování cílů EU;
- musí být ekonomicky, finančně a technicky smysluplné a šetrné k životnímu prostředí;
- měly by přitahovat další zdroje financování.

Organizace EIB - Rada guvernérů

- je složena z ministrů všech čl. států EU (většinou se jedná o ministry financí).
- Stanovuje všeobecné direktivy úvěrové politiky, schvaluje účetní rozvahu a výroční zprávu EIB, jmenuje členy Správní rady, Řídícího výboru a Kontrolního výboru, povoluje financování projektů mimo EU a rozhoduje o zvyšování základního kapitálu.

Organizace EIB - Správní rada

- Správní rada je složena z 28 řádných členů a 18 zastupujících členů.
- Řádné členy jmenuje Rada guvernérů na dobu pěti let.
- rozhoduje o poskytování finančních prostředků, zejména ve formě úvěrů a záruk;
- rozhoduje o uzavírání půjček;
- stanoví úrokové míry poskytnutých úvěrů a provize a jiné poplatky.

Organizace EIB - Řídící výbor

- je stálým výkonným orgánem, který řídí každodenní činnost banky.
- Skládá se z 9 členů jmenovaných Radou guvernérů na návrh Správní rady, jejichž obnovitelné funkční období je 6 let a kteří jsou odpovědní pouze EIB.
- V čele je předseda EIB.

Organizace EIB – Kontrolní výbor (jinak Výbor pro audit)

- Výbor se skládá z šesti členů jmenovaných Radou guvernérů
- každoročně prověřuje, zda jsou operace a účetnictví banky řádně vedeny.
- Za tímto účelem ověřuje, zda jsou operace banky prováděny v souladu s požadavky a postupy stanovenými statutem a jednacím řádem

Evropský investiční fond (EIF)

- byl založen v roce 1994 za účelem poskytování pomoci malým podnikům.
- Jeho majoritním akcionářem je Evropská investiční banka.
- Dále se na EIF podílí Evropská komise a další evropské finanční instituce.

Evropský investiční fond

- EIF poskytuje rizikové investice malým a středním podnikům, zejména novým firmám a firmám zaměřeným na technologie.
- Přebírá také záruky vůči jiným finančním institucím, ručí za půjčky malým a středním podnikům.

Evropský účetní dvůr

- byl založen v roce 1977.
- Jeho úkolem je kontrolovat, zda se rozpočet Evropské unie správně plní a zda se finanční prostředky EU vybírají a vynakládají legálně a v souladu se zásadou řádného finančního řízení.

Sídlo Evropského účetního dvora - Lucemburk

Evropský účetní dvůr - organizace

- Účetní dvůr funguje jako kolektivní orgán složený z 28 členů, přičemž každý členský stát je zastoupen jedním členem.
- Členy jmenuje Rada po poradě s Evropským parlamentem na obnovitelné funkční období šesti let.
- Člen Účetního dvora - auditor musí být **kvalifikovaný a nezávislý.**

Evropský účetní dvůr - organizace

- Členové Účetního dvora si volí ze svého středu předsedu na obnovitelné funkční období tří let.
- Předseda má za úkol dohled nad plněním úlohy EÚD, vztahy s orgány EU, vztahy s národními kontrolními institucemi a mezinárodními kontrolními organizacemi, právní záležitosti a interní audit.

Klaus-Heiner Lehne

- německý politik a právník
- v září 2016 byl zvolen předsedou Evropského účetního dvora

Organizace Evropského účetního dvora

- Účetní dvůr je uspořádán do pěti senátů, do nichž jsou přiděleni jednotliví členové a auditoři.
- Členové každého senátu volí ze svého středu předsedajícího senátu na obnovitelné funkční období dvou let.
- Každý senát má dvě oblasti působnosti:
- přijímá zvláštní zprávy, specifické výroční zprávy a stanoviska,
- vypracovává výroční zprávu o rozpočtu EU a výroční zprávu o evropských rozvojových fondech, které přijímá Účetní dvůr jako celek

Úkoly Evropského účetního dvora

- je pověřen prováděním revize účtů a přezkoumáváním veškerých rozpočtů, příjmů a vydání všech institucí a agentur EU.
- Každá instituce, která má přístup k fondům EU, je povinna poskytnout Evropskému účetnímu dvoru informace a dokumentaci, o něž Dvůr požádá.

Úkoly Evropského účetního dvora

- Hlavní funkcí je kontrolovat, zda je rozpočet EU řádně naplňován – tj. zda jsou příjmy a výdaje EU zákonné a řádné, a zajišťovat řádné rozpočtové hospodaření.
- Nahlašuje podezření ze spáchání **podvodu, korupce nebo jiné nezákonné činnosti** Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF).
- Předkládá výroční zprávu Evropskému parlamentu a Radě EU. Parlament na jejím základě rozhoduje, zda udělí Komisi rozpočtové absolutorium.

Rozpočet EU

- Evropská unie hospodaří s vlastním rozpočtem, který je hlavním nástrojem k financování integračních aktivit v rámci EU.
- Roční rozpočet stanoví, jakou částku lze na každou činnost čerpat.

Rozpočet EU

- Rozpočet je každoročně navrhován EK a schvalován tzv. rozpočtovou autoritou, tj. Radou EU a EP.
- Musí být vždy sestaven jako vyrovnaný, příjmy se tedy musí rovnat výdajům.

Rozpočet EU

- Návrh rozpočtu sestavuje Evropská komise, předkládá ho poté Radě ministrů financí (ECOFIN), která může do návrhu vnést změny a následně ho předává k projednání EP.
- Ten pak může návrh Rady přijmout, navrhnout další změny, nebo jako celek odmítnout.

Rozpočet EU

- Rozpočet je přijat s podpisem předsedy Evropského parlamentu.
- Správu přijatého rozpočtu provádí Komise, kontrolu rozpočtového hospodaření provádí jednak EP, jednak Evropský účetní dvůr.
- Komise podá EP a Radě zprávu o tom, jak byly prostředky z rozpočtu vynaloženy.
- Kontrolu výdajů z rozpočtu provádí také Evropský účetní dvůr.
- Pokud byly prostředky vynaloženy v souladu s pravidly, udělí EP absolutorium za plnění rozpočtu.

Rozpočtové zásady

- zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu
- zásada ročního rozpočtu
- zásada vyrovnanosti
- zásada zúčtovací jednotky - euro
- zásada obecnosti
- zásada specifikace
- zásada řádného finančního řízení
- zásada průhlednosti (transparentnosti)

Zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu

- rozpočet je nástroj, kterým se pro každý rozpočtový rok stanoví a schvalují veškeré příjmy a výdaje, které se považují za nezbytné pro EU

Zásada ročního rozpočtu

- Podle tohoto principu se rozpočtové operace vztahují vždy k jednomu rozpočtovému roku.

Zásada vyrovnanosti

- Rozpočet EU musí být vyrovnaný, příjmy se tedy rovnají výdajům.
- Zásada vyrovnaného rozpočtu se vztahuje na platby, tj. výše příjmů se musí rovnat výši výdajů vyjádřených v platbách.

Zásada zúčtovací jednotky - euro

- rozpočet se sestavuje, plní i vyúčtovává v eurech

Zásada obecnosti - univerzality

- celkové příjmy musí pokrývat celkové položky na platby.
- Až na výjimky uvedené ve finančním nařízení se všechny příjmy a výdaje vykazují v plné výši bez jakýchkoli vzájemných zápočtů;

Zásada specifikace

- Každá výdajová položka musí mít určený účel a cíl z důvodu předcházení záměn prostředků.

Zásada řádného finančního řízení

- Řízení finančních prostředků EU musí v souladu se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivity.

Zásada transparentnosti (průhlednosti)

- Řízení finančních prostředků EU musí být maximálně transparentní.
- Rozpočet, opravné rozpočty i roční účetní závěrky se zveřejňují v Úředním věstníku.